38-ik szám. Baja, 1882. szeptemberhó 10. IX-ik évfolyam.

Előfizetési árak
Egész évre . . . . 5 frt — kr.
Fél „ . . . . 2 frt 50 kr.
Negyed „ . . . . 1 frt 25 kr.
Tanítóknak egy évre 3 frt — kr.

Hirdetések
a legjutányosabban számittatnak.

BAJA

vegyes tartalmu hetilap

Szerkesztőség
hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők:
Rochus-utcza 42. szám.

Az előfizetési pénzek és hirdetési dijak Nánay Lajos könyvnyomdájába küldendők.

Megjelen minden vasárnap. Egyes szám ára 8 kr. Kéziratok nem adatnak vissza.

Baja, 1882. szeptemberhó 7.

Mióta *a rom. kath. kántori állás* Baján megüresedett, úgy a választás módozataival, mint a megválasztandónak egyéni kellékeivel széles körben élénken foglalkoznak. Ez annál indokolitabb, mert nálunk mindkét tekintetben sok télék a nézetek, s miután a 42 év előtti praecédens egész homályba vész, több eléttélet és fogalomzavar is nyilvánul mindkét tekintetben, mit csak sokszoros eszmecsere és alaposan indokolt felvilágositásai lehet kellő mederbe terelni.

Szóljunk először is a megválasztandónak egyéni kellékeiről.

Mindenekelőtt szükséges Baján, hogy a kántor szóval és irásban *bírja a magyar, német és bunyevácz nyelvet.* Mind a három nyelvu hivőkkel kénytelen érintkezni, a temetési és egyes szertartásoknál mindhárom nyelvet kell használnia, az ugynevezett bucsztztatókat magyar és német, majd ismét bunyevácz nyelven kell készitenie; a népet mindhárom nyelven szükséges az egyházi énekre tanitania s abban vezetnie, — mikre egyátalán nem alkalmas, ha mindhárom nyelvet kellően nem bírja.

Másik fokellék, hogy legyen *tiszta, csengő, iskolázott kellemes hangja.* Nem akarjuk a multakat szellőztetni, do hogy a 14—17 éves gyermek segédek fejletlen, iskolázatlan és rikácsoló hangja évtizedek óta nem szolgált az istentisztelet és egyébi szertartások emelésére, sőt ellenkezőleg többen épen ezzel palástolták azok elhanyagolását, mindenki előtt eléggé ismeretes. Itt az idő, hogy egyszer már maga a kántor saját szemléjében végezzen mindent, s csakis akkor és annyiban működjék itt-ott a temetéseknél segédje, mikor és mennyiben ő annak végzésében *hivatalból*, azaz más egyházi ténykedés által akadályozva lenne. Mise alatt énekeljen mindig a kántor, az egyházi szertartásokat végezze mindig és mindenben személyesen a kántor; igy válhat az épületessé, s igy nyilik alkalma a nálunk annyira elhanyagolt népéneket felujitani, a népet énekekre tanitani s az éneklésben vezetni, amit mind nem teljesithet, valamint a nagy-heti szertartásokat sem képes végezni, ha nincs tiszta, csengő, iskolázott s lehetőleg terjedelmes hangja.

Magától értetik, hogy a zeneismeret, és különösen a pontos és gyakorlott orgonálás is elkerülhetlen kelléke. Nem kell azonban ezt összetéveszteni az ugy nevezett karnagyi teendők és igényekkel; mert nem karnagyot, hanem a nép vallásos szükségleteire s a mindennapi istentiszteletnél való segédkezésre választunk kántort. Lehet valaki kituno népkántor s igen gyenge karmester, s viszont igen jó karmester, de hanghiánya, egyéni nagyzása miatt használhatlan kántor. Amaz inkább az orgonálásban és éneklésben, ez jobban a magasabb zenében és karvezetésben való nagy ügyességet feltételezi. Ezért látjuk, hogy Budapesten, Szegeden, Kalocsán, Pécsett, sőt a szomszéd Szabadkán is más a kántor, más a karmester, s a kántor teendői a misénél és isten tiszteletnél segédkezni, a népeket tanitani és vezetni, a temetési szertartásokat végezni, a bucsztztatókat készitení s énekelni, stb stb; — ellenben a karmesternek vagy karnagynak mindezekhez semmi köze, ő csak a choralistákat tanitja, azok próbáit rendezi, a choralis miséken az éneket és zenét vezeti, stb. stb. mikhez ismét a nép kántorának, a nép-ének tulajdonképeni vezérének és lelkének *ily helyeken ép úgy semmi köze,* mint pl. a népiskolai tanitó mit sem avatkozik a gymnázium ügyeibe, s viszont a gymnáziumi szaktanár működési körén kivül állónak tekinti a népiskolát.

A fő tehát, mire a figyelmet forditanunk kell, *az orgonálásban, közönséges népéneklésben való ügyesség,* — a zenészet egyéb ágaiban való jártasság nem annyira *kellék,* mint inkább *előny* lehet a megválasztandóban Nem akarjuk t. i. mondani, hogy a karnagy kellékei egyáltalán ne részesüljenek figyelemben, mert igen is előnyt kell biztositani annak, ki erre is képes; de nem szabad az előnyért a tényeget feláldozni és szem elől téveszteni; különben is az ezzel járó tetemes költségek miatt nálunk a choralis miségk behozatalától és szervezésétől még igen távol állunk; — mi még inkább kivánatossá teszi a jó nép-ének meghonositását, s az erre leginkább alkalmas pályázó megválasztását.

De szóljunk már *a választás módozatairól!*

Itt első helyen megkivántatik, hogy azok, kik választás alá kerulnek, 1) a föntebbi kellékek birását kellően igazolják, és 2) hogy azon feltételeket, illetőleg teendőik végzését, melyek a hitközség feje, vagyis apát-plebánosa által előterjesztendők, eleve elfogadják s azok pontos betartására magukat aláirásukkal kötelezék.* Akár egyik, akár pedig a másik hányoznék, az *egyházmegyei főhatóság* érvénytelennek és semminek jelentheti ki a választást annál is inkább, mivel a kántori teendők mindenütt az ily szerződésekben vannak megállapitva, s egyik helyen pl. segédek tartása is kötelesség, mig más helyen erre nincsenek kötelezve.

Hogy miképp lesznek ezen teendők a plebános által *előterjesztendő azon szerződésben körvonalozva, mely a választási jegyzőkönyvvel együttesen az egyházmegyei hatóságnak is felküldendő,* (honnan ezek alapján a megerősités, illetőleg kinevezés kérelmezendő lesz.) — annak taglalásába bocsátkozni itt fölösleges munka volna, e helyett inkább a szükséges kellékek *mikénti igazolására* térjünk vissza.

A szellemi, erkölcsi és értelmi kellékek okmányokkal, — az orgonálásban és éneklésben való jártasság és a hangminőség pedig a helybeli templomban tartandó próbán igazolandó. Igaz ugyan, hogy más hivatal elnyerésére, magát a tanitóságot sem véve ki, személyes megjelenés és próba nem kivántatik; ezt azonban feltétlen kellékül tázik ki az egyházi rendeletek, aminek kellő alapja is van, mert a hangot és orgonálást próba nélkül lehetetlen *összehasonlitani* és a pályázók közül a legérdemesebbet *és legjobbat kiválasztani.*

Ének és orgona próbának kell tehát a választást megelőznie; a protára ismét szakértők hivandók meg, kik a megjelent pályázók képessége fölött szaknyilatkozatot adni hivatvák.

A próbának megejtése után kérdés lehet, *kik és mily módozatok mellett válaszszák?!*

Ahol a hitközség szervezve van, mint pl. csak Zomborban is, (hol szintén most fognak kántort választani,) oly helyeken könnyű a kérdésre felelni, mert mint a „Bácsa" 1882. évi 36. száma is igazolja, ez kizárólag az egyházvédnökséget, vagy hitközségi képviseletet illeti, melyre a folyamodványok is czimzendők, s melynek elnöke és jegyzője a pályázatot hirdette. — Egész másképen áll a dolog Baján, a rom. kath. iskolaszéket kivéve a katholikusok képviseletileg nincsenek szervezve, s épen ezen indokból oly modus vivendiről kell eleve gondoskodni, mely ugy a hitfelekezet jogos érdekeit megmenti, mint a városi képviselő testület katholikus tagjainak, — (kik azon és időktől fogva, midőn még a katholikus hit uralkodó vallás volt, a katholikus hitközség képviselőiül tekintettek) a választás jogát biztositja.

E kettős érdek, a katholikusok egyházi érdekei s a kath. képviselőknek a jog gyakorlatból eredő választási joga, oly módon volna legkönnyebben és legczélszerűbben össze egyeztethető, ha a próba megejtésével, a pályázók kellékeinek megvizsgalásával a tisztán katholikus testület, vagyis az iskolaszék bizatnék meg, s ebbe ad hoc egyrészről *3—4 szakértő,* másrészről pedig a *lelkészkedő papok,* kik a kántorral mindennapi összeköttetésben élnek, mindannyian belevonatnának Az okmányok megvizsgálása s a próbák megejtése után ezen testülethez tartozók az *egyházi érdekek megóvása tekintetéből* azt, ki legalkalmasabb,

* Igen kár, hogy az mindjárt a pályázatban nem lett kitejezve, s a próbaeztás napja sem lett abban kiszve, — mely feltételek a szombori kántori állás hirdetésénél igen is figyelembe vétettek és a pályázat hirdetésébe is felvétettek. V. ö. Bácska aug. 29. szám 1882

TÁRCZA.

Hűség.

Elbeszélés.
Irta: HUNYADY JAKAB.
(Folyt. és vége.)

VII.

Következő nap reggelen, néhány fővárosi ismerősömmel, megjelentünk a tébolydában. Az orvos ismét igen barátságosan fogadott s megengedé, hogy Hantossyval találkozzam.

Alig léptem be cellájába, rám ismert és egész tisztán, mintha mi baja sem lenne, megköszönte a megemlékezést, hogy felkeresetem őt boldogtalan magányában; majd Blankáról kérdezett, hogy minő sorsa van annak, boldog-e, szerethető-e, mikor láttam őt?

Minthogy e kérdésekre nem voltam elkészülve, egészen zavarba jöttem; nem tudtam felfedjem-e neki, hogy ő is e szerencsétlen intézet lakója, avagy azt mondjam-e, miszerint boldog.

Csak gondolkozás után mondtam neki, hogy mivel nagyon kevés időt töltek Harcan, Coborou meg épen semmit — igy Blankáról mit sem tudok.

— Nemde, most te is tudod, meddig terjed a nő hűsége? kérdé fájó hangon Hantossy, miközben könyek peregtek le arczán.

— Tudom hű, nagy példa volt az mireánk. De el is van ám itélve egészen, úgy, miszerint felindulás és kárhoztatás nélkül nem is emlittetik sehol sem.

Tovább beszélünk egyről másról, mig végre szeretnére tért át, s ekkor már kissé zavartnak lenni látszék, ugyanazért, nehogy a felettébb érdekesnek igerkező jelenetet önmagam gátoljam meg létrejöttében, eltávoztam azon igérettel, mikép rövid idő multva viszont látjuk egymást.

És csakugyan ez megtörtént.

Mintegy féléra multva az orvos egy magas, vézna, bensőt arczu, fénytelen szemű nővel karján jelent meg szobájában, hol mi voltunk. E nő Blanka volt.

A legmélyebb szánalom érzete ébredt fel bennem látásakor; s midőn visszaidéztem emlékembe, azt a szép ifiu Blankát, fénylő szemeivel, — oly kinos érzet hatotta át valómat, hogy már-már lemondani kezdtem arról, miszerint a találkát végig nézzem.

Az orvos a nő mellett foglalt helyet és előhozta neki Hantossyt, mire az felizgatottnak lenni látszék és felőle kérdezősködött.

— Ő is itt van: felelé az orvos.

— Itt, a tébolyában?! mondá a nő a csodálkozás hangján. — Ide jutott, mert megcsaltam, — ide, mert mászhoz mentem nőül. Oh a balga, az esztelen, megőrült mianam, pedig kár volt; mert én már elfelejtettem őt régen-régen.

— S ha most találkoznának?

— Valóban, jó lenne, legalább megláthatnám, hogy néz ki egy bolond.

— Nem szánakoznék rajta?

— Ha ha ha! én szánakozni rajta, egy bolondon ki oly gyáva volt, hogy egy nőért megtudott őrülni — azt már nem tenném; mondá a gúny hangján Blanka, mi alatt ruháját szedé rendbe.

— Nagysád — szólék hozzá — emlékszik-e arra, midőn hárman együtt voltunk Hantossyval, s kegyed őt angyalszivűnek jellemezte.

— Ön is boland? Mikor lettünk szomszédokká? Ön nekem nagyon tetszik. — Ön szerettem őtet, — volt a kitérő válasz.

Az orvos haliganásra intett, s ujból felvette a beszéd fonalát.

— Hantossy még mindig kegyedről beszel . . . . további szavait megszakitotta Hantossynak egy szolgával belepte. Ők is helyet foglaltak. Az orvos most Hantossyhoz hajolt és kérdé.

— Ismeri-e még mennyasszonyát?

— Nekem nincs mennyasszonyom, volt, de megcsalt, felelé Hantossy s szemeit a hölgyre veté, mire arczizmai görcsösen rángatozni, s szemeiből a könyek peregni kezdtek.

— Felismeri-e, ha közelébe jönne?

— Ugethy Blankát nem ismerném-e meg?! ez nem kérdés — hisz ő az ott a pamlagon, csakhogy megváltozva. Szegény Blankám jer karjaimba, én ismét boldog leszek! — mondá a férfi és Blankához közeledett.

Blanka, mint márvány szobor, mozdulatlan maradt helyén a nélkül, hogy csak pi l lanatra is változott volna, s csak midőn egész közelébe ért a férfi, a nélkül, hogy bárki is megakadályozhatta volna, az asztalon feküdett papirmetszőt tört fel kapta s azt Hantossy mellébe dőfé e szók kiséreteben; „most ha szenvedek is, de mert boszumnak eleget tettem, — szivesen; é volt oka férjem kegyetlenségének, mert irányában lett feltékennyé."

Hantossy hátrabukott s ott szemünk láttára — kiadta lelkét.

Blanka kacagott, midőn eltávolitották — . . . .

A bonczolás alkalmával kitunt, miszerint Hantossy ép elmével halt meg — mi hihetőleg Blanka látásából eredett.

Eltemettük őt, és sirja felé egy szomoru füzet ültettünk.

Mély megindulással beszéltem el otthon e történetet, mire kiegészitették azt azzal, hogy Blanka őrülésére nem annyira férjének kegyetlenkedései, mint inkább egy más egyéniség iránt táplált hő szerelme, s annak tudata, hogy e férfié nem lehet, szolgált okul.

Tehát ő lemondott vőlegényéről egy nem ismert, nem látottért, s midőn ezé lett, mert egy harmadik általa szeretetté is nem lehetett — megőrült.

Ily hűséget, kedves olvasóim, férfiaknál fel nem találunk: vagyis az ily hűséget, méltán, női hűségnek nevezhetjük.

indokolt jegyzőkönyvi kivonat által a képviselők figyelmébe, illetőleg azoknak megválasztás végett ajánlani.

Csak akkor hivatnék össze egy *rendkívüli közgyűlés* kizárólag a kántor megválasztása czéljából. Talán mondanom is felesleges, hogy a jog elvek alapján ebben *csakis a katholikus képviselők vehetnének részt* épen úgy, mint a plebános választásban, mert ez szorosan felekezeti ügy, s csakis itt nálunk is annyiban tartozik a közgyűléshez, amennyiben a képviselők katholikus része *egyszersmint a katholikus hitközség képviselőinek tekintetnek* a régi joggyakorlat alapján. A rendkívüli közgyűlésen felolvastatnék azután a kath. iskolaszék jegyzőkönyve a pályázók kellékeiről s a megjelett próbáról, — s ezt követné a szavazatok bedása.

Lehetne még más módon is kiegyenlíteni az érdekek összeütközését, ha t. i. a két testület *ad hoc* egyesülve, s ugy a próbát, mint a candidálást, és választást együttesen ejtené meg. Több helyen e módozat van hasonló esetben elfogadva és vannak esetek, midőn ezen módozat egyáltalában czélszerűnek van irva.

Történjék ez igy, vagy pedig amugy, a katholikus egyházi érdekek: *és a próbára vonatkozó egyházhatósági rendeletek* már csak azért is figyelembe kell venni; mivel ellentkező az egyházmegyei főhatóság kényszerítve lenne a választást érvénytelenek deklarálni*, aminek még lehetősége is el lesz kerülve a fentebbi módozat elfogadása által.

Ajánljuk a törvényhatósági és intézőkörök szives figyelmébe!

Keleténi.

Közöltük t. barátunk levelét, habár sok tekintetben nem osztjuk nézetét.

Abban azonban teljesen egyértértünk, hogy az egyén, ki a kántori állásra választatik, a maga szemeiben legyen képes hivatalos teendőinek végzésére.

Tudja a ritualis teendőket, s legnagyobb részben végezze is maga.

Zenei ismeret, tiszta hang, szintén szükséges, de hogy az illető kántor szóval és irásban birja a magyar, német és bunyevácz nyelvet, már tulságos volna.

A nyelv ismeretből elég neki, ha a felekkel közvetlenül érintkezni képes, mert nálunk az ugy nevezett bucsúztatók, nagyon helyesen, lejártak magukat, kimentek a divatból. A részvét és bánat, mely az elhunyt után, rokonai, barátai, ismerőseinek tonykényteleuül is feléled, nem szorul czifra bucsúztatói phrazisokra, sőt az igaz őszinte részvét kárára volt az mindig.

Nagyon helyesen distingvalta Keleténi úr a kántori és karmesteri működés különbségét.

Van egy irány a mostani mozgalom közepette is, mely azt hangoztatja, hogy kitünő zeneiehetségűt és képességűt kell választani.

Tegyük fel, hogy az egyén, ki a háttérben van, valóban kitünő zeneképességű, — s hogy megválasztatik, — ismerve a bajai viszonyokat, képes lesz-e egymagában oly kart teremteni, s azt fentartani, mely kar szerepelhet miséinknél?

Ez számai csetre sem képes, mert nincs hozzá anyag.

A fő kellék rovására ez különben is inkább lehet korteskedési eszköz, s ha ily nagy zenet tehetség lenne például kántor, oda lukadhatna ki a dolog, hogy jó üzletet lehetne a választással tenni.

Néha-néha eljárna az illető, s mesteri futamokkal gyönyörködtetné a híveket a templomban, s a többi teendők végzésére pár forintos segédet tartana, a jövedelem persze lenne a mesteré, ki majd inkább a privat praxis boldog révébe vonná vitorláját.

A mikéntre, vagyis a választás módozataira határozottan nem értünk egyet czikkező urral.

A kántor az egyházi szolgálat embere ugyan, de a választás joga a patronusé.

A patronust most a város törvényhatósága képviseli, szabad, független választási jogát senki sem korlátozhatja.

Ahhoz még férhet szó, vajon a törvényhatóság hozottságának nem rom. cath. tagjai tényleg befolyhatnak-e a választásba, mert ha a patronatusi jog nem cath. egyén kezében van, a jog nyugszik, mas valasu azt nem gyakorolhatja.

Nálunk, hála a polgárok józan gondolkozásának, ebből sem lesz conflictus, mert a nem r. cth. bizottsági tagok, amint a plebános választásnál nem is akarták tenyleg befolyni, ugy a kántori állás betöltésenél is, legalább mint mi tudjuk, tényleg részt venni sem akarnak.

Ebből folyólag mage a próba is felesleges. A kérvényező kimutatni tartozik, hogy képesítéssel bir, s ha tán oly egyen lenne meg is megválasztva, ki hivatalát betölteni képtelen, onnan e czimen elmozdítható.

A választás jogairól tehát szerintünk, a képviselő testület nem abdicálhat, abból minden idegen befolyást erélyesen vissza is utasít.

Nem bizhatja és nem is bizza ezen jog gyakorlatát semmi féle más testületre, leg feljebb a kijelölőbizottság gondoskodhatik arról, hogy képes egyének legyenek csak kandidálva.

Az egyházi hatóság csak tudomásul veheti a választás eredményét, az ellen kifogásokkal csupán csak ugy elhet, ha a megválasztandó képesség vagy erkölcsi tekintetben jogosan kifogás alá esik.

Mi tehát azt ajánljuk, miszerint ha tán próba tartatnék is, egyedül és kizárolag a képviselő testület jogosított a választásra, s hogy ezen kántori állás a f. hó 14-én tartandó közgyűlesen töltessék is be, mert az esakugyan nem tűrhető, hogy egy fogadott fiu gyermek lesjen el azon teendőket, mikkel szép jövedelem is van egybekötve.

Szerk.

* A kántorság t. i. épen ugy szoros egyházi hivatal, mint a plebánosság, s azért a végleges megerősítés, illetőleg ideiglenes kinevezés, egyházmegye rendeletére erelmetben az egyházmegyei főhatóságot illeti.

* Czikkeznünk lapunk mult számában megjelent cikk közleményében foglalt azon állitásra, hogy a „Bajai Közlöny" hasonczimü czikke ollozott, tévedésen alapul, a mennyiben: szemelyesen meggyőződtünk, hogy az ollozat valójával illetett czikk eredeti közlemény. Szerk.

A jelen kor szelleme.

— Egy közlemény*. —

II.

Nincs szebb a világon, mint meggyőződés és elvből kiindulva diczérni oltt, hol megérdemlik; s korholni azt, mi korholandó; de ez elv és meggyőződésnek helyes alapon nyugvónak kell lenni, nem pedig egy eszmetól befolyásolva és annyira lekötöttnek lenni, miskép megfeledkezve e meggyőződés és elv helytelenségéről — mégis gyermekes és megvetendő állításokkal fellépni.

Ép az hiányzik a „Bajai Közlöny"-ben megjelent „A jelen kor szelleme" czimü cikk irójából is, a mit ó állit a korszellemnek: a hév, az erő s a valódi meggyőződés és helyes elv; azért is hatástalan értekezése; még azok a vitatott kisszerű küzdelmek porfergetei sem kellenek ahoz, hogy eltompitva legyenek ideginek arra, hogy a „jelen kor szelleme" irójában a „genie" s az igazán elv és tiszta meggyőződésből harczoló hőst egy szabadelvü egyéniségnek ismerjük, — ott van közleménye, s ez elég ahoz, hogy megtudjuk, mi van a bokorban.

Nem emlékszem, hogy ember hamarjában annyira megfeledkezett volna arról, hogy ember, s hogy az embernek a vallás szent tanaitól kell áthatva lenni, mert csak igy lehet ember, s hogy az erkölcsi elaljasodásnak nem a vallás a forrása. Oly ember, kiben nincs vallásosság, erkölcs sincs, mert e kettő egymás kiegészitő része; mert ugyan, hogy lehetne valaki buzgó, áhitatos keresztény, ha erkölcse teljesen romlott, olyan embert pedig, kiben erkölcs van, s vallását nem tiszteli, czikkező nem is találhat széles e földön; de azt kérdem most, mily vélemény táplálhatni oly egyéniségről az erkölcs tekintetében, ki a vallást az erkölcsi elaljasodás kutforrásának merészeli nevezni? A felelettel olvasóm tisztában lehet.

A korszelem igaz, nagyon furcsa ösvényen halad, de hogy a baj épen a vallásban gyökereznék, oly állitás, melyet beszámitható cselekvésre képes egyéniségtől várni nem is merészelhet senki; mert az, a mi az erkölcsök szétdárdáitását, a jóság és a becsület terjesztését, az áhitat és szeretet gyarapitását hirdeti, — hogy okozója volna a mai korszellemnek, oly állitas, a melyet bizony magának a torvénynek van jogaban, de sőt kötelességében megtorolni.

Megvaliva az igazat, czikkiró hamis elveket, és valótlanságokat tartalmazó cikke megirásában nem meggyőződés, nem elv, s nem a valónak terjesztése, hanem irói viszketeg, fanatizmus, képmutatás és gyülölet vezérlé: ez hogy minden sorából kiri, még a futolag olvasó is belátja.

Azt állitja a „jelen kor szelleme" irója, hogy a jelenkor szelleme abban összpontosul, hogy nincs jelleme, s *hogy a jellemetlkiliség az antiszemitikus mozgalmakból legjobban kitünik.* No már ilyen állitásnál kell, hogy kifakadjon még a barátytermészetü ember is, mert nyiltan azt mondani, hogy mindenki, a *ki nem szemita, jellemtelen*, oly sértés a melyért megerdemli czikkiró azt, hogy megvessék mint olyan egyént, kinél valmerőbb fanatikus aligha letezik széles a hazában.

E soraiból ri ki az, hogy az elaljasodás kútforrásának épen a keresztény egyházat értette.

Nem lehet, de nem is szabad arról, ki azt állitja, hogy a vallásból az éltető lélek kiöltözött, s most miasmakat lehel, — szépet és jót feltételeznünk, csak azt az egyet tehetjük, hogy megvetjük.

Aligha merészelte s mondta volna valaki csak sunkörü társaságban is, hogy a vallás — s mint a „jelen kor szelleme" czikkből constatálva van, a keresztény vallás — dögletes, sorvasztó levegőt lehel, hogy mintegy erkölcsileg agyonfojtsa hiveit s a korszellemet a leggaládabb utra terelje; ezt nem mondta, de nem is mondhatta; mert hogy mennyire lehel miasmát a vallás hiveibe, még a kevés józanságu ember is belátja; — s hogy czikkező a nyilvánosság elött merészel ily váddal fellépni, megfoghatlan elöttem ugy, hogy még legvezedelmesebb fanatizmusa tudatában is megáll gondolkozáson azon, hogy vajjon örültet, vagy épen egy vallás ellen izgató s gúnyoló fanatikussal van-e dolgom. Ennyire még az egész világ által eltitét Renan sem merészelt vakmerő lenni.

Oly ember, ki a legszentebb szentélyt, a vallást meri mocskos közzelériteni, s ki az egész világ által tisztelt kereszt vallását meri miasmákat lehelő czafrangnak nevezni, az lélekemelő látványról nem is beszélhet, mert oly emberből nemcsak az érzés és értelem valamint az erkölcs, hanem még a képzelet is kihalt; oly ember nemcsak nem törhet pálczát egy világ jelentő kérdés felett, de sőt hozzá nem is szólhat, — oly ember nem mondhatja, hogy nemcsak egyes emberek hanem társulatok, az emberi érzés, jog lábbaltiprásával, a haza nyugalmát zavarják és fölszegi elveket hirdetnek zászlójokon, mert ő maga a legnagyobb bünös, mert ő maga az, ki azzal, hogy más vallást az elaljasodás kutforrásának nevezi, a saját vallását is sértette, pedig épen azt akarta diczsérnnyel elhalmozni. Isten mindőtt közre akkor, midőn ő e buzaszó vakmerőséget elkövette, — hogy gondolatmenete megzavarodjék s önmagát állitsa ki a világ elé, mint olyan egyént, kiben az általa vitatott korszellem megbocsáthatlan bünei egytől egyig megfogamva vannak.

Ha a vallás czafrang, ugy mi az ember, *s ha a vallás hulla*, ugy az *ember már rég nem tünt volna-e el a föld színéről?* mert lehetlen, hogy az *ember talélje a vallást*, de sőt *képtelenség is*, mert ha az utolsó ember szálna is a sirba, végpercziben Istenhez s a vallás vigaszához folyamodnék, mert ez könyebbitené elkötözését. — Azt kérdem most, ha a vallás miasmákat lehet az emberiségbe, fordulna-e a sulyos beteg a vallás vigaszához, segélyül hivná-e a mindenség urát, a vallás láthatlan fejét akkor, midőn tudja, hogy épen a vallás fehelne miasmak okozzák halálát? Ez képtelenség. Ahoz, a ki halálra sebezett benünket, csak a kegyelem dőfésért, de nem segélyért, vigaszért és irgalomért folyamodunk, olyant még legnagyobb kinjaink és fájdalmaink közepett is gyülöljük, megvetjük, nem pedig segélyül hivni tudunk.

Kűnöben is a *hulla már nem lehellet miasmát*, csak terjeszthei, s a hulla az, a mely már teljesen elveszté életerejét és cselekvő képességét, — a „jelenkor szelleme" irója pedig nem is állitja, hogy a vallás egy meghalt dolog lenne, s igy ama általa hivatkozott tekintély szavai a meggondolatlanság és eszszerütlen nyilvánités szörnye; az ő állitása pedig, az elfogultságból származó meghötött gondolatmenet siány phrasisa. Ugylátszik czikkező még azt is hullának veszi, a mi nem csak hogy maga működik és él, de sőt élteti és áhitatot tölti millók és millók kebleit, mint berölti a vallás a szer-tet, béke és megbocsátás eszméjével.

Czafrang pedig czikkiró kuszált gondolatmenete, a mi annyira belekeveredett a tovis bokorba, hogy ott önmaga halálát idézi elő.

Azt mondja czikkiró, hogy ne a bünöst, hanem a bünt üldözük még akkor is, ha nem kerülne circulus vitiosusba a társadalom, mikor egy népfaj ellen támad, mert nem válik tetszésére jelleme és működése, a melyre épen a társadalom kényszeritette. Ön s velem együtt minden józan gondolkozásu ember azt mondja, hogy a bünt nemcsak üldözni, de sőt kiirtani kell, a bünöst pedig megbüntetni, példát adandó azoknak, kikben tán megfogamzva van az indulat a bünre. Az esetben, ha a bünössel szemben a humanitást annyira és ugy gyakorolnók, mint azt czikkező hangsulyozza, ugy bizvást elleheténk készülve arra, hogy 10 év alatt az egész társadalom egy emberi alakját megtartott, de vadállati jelleget öltött szánalmas tömeg lenne.

Hogy a fenti pontra vonatkozólag czikkező *mit értett bünnek*, s *kikat bünösöknek*, nagyon jól tudom, de mert sokkal inkább tisztelni tudom minden ember vallását s igy nem czélom sem áskálódni, sem vizsgáló biró szerepet vinni, azért nem szólok arról, kik azok „a végzetes üldöztetés miatt salaktól elrutitott de velejében romlattan nép"! csak azt jegyzem meg, hogy a „jelenkor szelleme" czimü czikk semmi mason mint fanatizmuson alapult; hogy irója annyira elmerült fanatizmusába, hogy nem átalotta a legszentebb czélt előmozditani törekvő intézménynek, a vallásnak rontani, s azt barbarismusával lealacsonyitni akarni; s ime önmagaról példát adott és megmutatta, hogy azok, kik a vallást nem tisztelik, de sőt orvul megtámadják, a legszánandóbb emberek, mert azoknál csak ugyan „nincsen remény! nincsen remény!" a javulásra. Czikkező vetette ki a pányát, s szerencsétlenségére épen ő esett belé.

Azzal lejezi be czikkező értekezését, hogy: „Örökös fény az igazság; sürü fellegek elhomályositják egy pillanatra, — de előbb utóbb kereszttü tör rajtok, és ismét tündöklöve lép elő!" Valóban ez igaz is; mert hazudozhat, ocsárolhat bárki arról és az ellen, a mit mindenki jónak, igazságosnak és szentnek ismér, azt csak pillanatra szoritja háttérbe, hogy később még fényesebben tündöklöjön és hogy birdetett eszméit még inkább tegyék magukává az emberek, s azt pedig, ki homályositani akarta az igaz fényt, egészen megvesék.

A „B. K."-ben megjelent „A jelen kor szelleme" czimü czikk csakugyan egyike a korszelem azon rút kinövésenek, a mit tulajdonképen *képmutatás, álszenteskedés, cinizmus, önzés, tetszelgés*, s a mit a czikk irója oly nagyon hangsulyozott, — *vallásgyülöletnek* neveznek. E czikkel asta meg sirját az iró, a mely fölé azonban nem fog szomorú fuz jelképében a tisztaság, illtom képében az ártatlanság hajolni, hanem egy szörny fog repdesni felette, ez pedig a megvetés; mert ugyan mit is erdemelne mást az, ki a legszentebb dolgot a földön — a vallást — egy bűn tanyának, az erkölcsi halál közvetlen okozójának merészeli mondani.

Különben is a „jelen kor szelleme" irója egy moralitet meghalt egyéniség; ily egyiniség ellen pedig legjobb fegyver a megvetés, s igen helyes és rá illő a II. közleményének mottoja ily változtatással:

„A czikkiró egy kopott szokér,
Halhatna, de nem mesze ér."

Hiszem, ha jövőben a nyilvánosság elé lépend, jobban meggondolja azt, a mit irni akar s nem fogja önmagát saját állitásával agyoncsapni mint, tette czikkében.

Nagyon szeretném, ha a czikk irója levetné incognitóját és ugy lépne ki a sikra, — akkor majd más hangon beszélgetnének.

Dreisziger Kálmán.

Különfélék.

☞ **Lapunk kiadója** *tisztelettel kéri fel az illetőket a hátralékos előfizetési és hirdetési pénzek minélelőbbi beküldésére.*

☞ **Meghivás a Kubinszky-emlékkő** lepleztetési ünnepélyére. A kalocsa-egyházmegyei róm. kath néptanitó egyletek az által kivántak kolegezést adni a nagynevű Kubinszky püspök és tőlünfelügyelő iránt mindig táplált osztnte szeretetük és hálás kegyeletüknek,

hogy a boldogult szendergő porai fölé a bajai sírkertben díszes emlékkövet emeltek. Miután az emlékkövet Gerenday A. budapesti hírneves szobrász és kőtararó elkészítette, a baja vidéki rom. kath. néptanító egylet folyó évi nagy gyűlésének határozata és meghívása folytán van szerencsénk a boldogultnak összes rokonait és tisztelőit folyó 1882. évi szeptember hó 2-án, mint a boldogult névnapján, tartandó lelepezési ünnepélyre mély tisztelettel meghívni. Mivel a lelepezési-bizottság tórekedni fog az ünnepélyen megjelenőket a társas-ebédre is elegyeztetni, kik ebben részt venni kívánnak, szíveskedjenek ezt a bizottság elnökével mielőbb tudatni, — megjelenésük alkalmával pedig szíveskedjenek a helybeli rom. kath. plebánia hivatalnál jelentkezni. Midőn még a kibocsájtott s lejebb olvasható felhívást mindenkinek szíves figyelmébe s hathatós pártfogásába ajánlanánk — az ünnepély programmját is előlegesen tudatva, tisztelettel vagyunk Baján 1882. sept. hó 4-én. Berényi Dániel, apát, a lelepezési bizottság elnöke. Lissák János, a lelepezési bizottság jegyzője. Lelepezési programm. 1. Szept. 28-án esti 8 órakor ismerkedési estély Leitsuknál takarékpénztár épület.) 2. Szept. 29-én reggel ½10 órakor sorakozás a kath. templomban, és ½10 órakor testületi kivonulás a szent Rokusról nevezett sírkertbe. 3. 10 órakor a Rokus-kápolnában ünnepélyes szent mise, mely alatt a baja vidéki néptanítók énekelnek. 4. Mise után kivonulás a boldogult sírjához s annak beszentelése. — Utána: 5. Alkalmi ének Szulitól, zengik a baja vidéki tanító-egylet énekesei. 6. Emlékbeszéd a boldogult fölött, mely alatt az emlékkő lelepeztetik s a testületek és rokonok koszorúival ékesíttetik. (A koszorúk lehetőleg előre bejelentendők a rendezőség elnökénél.) 7. Alkalmi zárének Leszletzky Károly szerző úr vezetése mellett. 8. Déli 1 órakor társasebéd Leitsuknál (minden terítők 1 frt 20 kr.) 9. Délután 4 órakor testszés szerint kirándulás a díszes városi tókerthe vagy a pandur szigetre.

Jankovich Aurel Baja és Szabadka városok főispánja, a szabadkai közgyámot sikkasztás miatt állásától felfüggesztette.

☐ **Bankett.** — Baja város tisztviselői Drescher Ede polgármester úr tiszteletére tegnap a lövölde helyiségében jó sikerült revanche bankettet rendeztek.

Kálmán Frigyes m. kir. honvéd huszár őrnagy úr a helybeli honvéd huszár szakasz parancsnoka, mint értesülünk — 18 frt 52 krt, mint hivatalos kiküldetése díját, Tóth Kálmán szobra javára ajánlotta fel. — A nemes tett önmagában találja legméltóbb jutalmát!

⊙ **Buday József** Bács-megye Zombor, Szabadka és Baja város adó bírategylője 1. hó 7-én töltötte be államszolgálatának 40-ik évét, mely alkalommal az adóelugyelőség tisztikara által díszes albummal lepetett meg.

Közgazdasági előadók. A földmüvelés, ipar és kereskedelem ügyi m. kir. miniszter, az 1882 évi XX. t. cz. alapján Bács-Bodrogh megye, Szabadka, Zombor sz. kir. városok közigazgatási tiszteinek: Rácz Vilmos, Baja törvényhatósági joggal felruházott város közigazgatási bizottságába Pankovich Ernő, Ujvidékre pedig P. Popovics István nevezte ki. — A kinevezettek fejenként évi 400 frt tiszteletdíjt kapnak.

A szabadkai városi tógymnázium igazgatójává — mint bennünket értesítenek — Haverda Mátyás — ottani gymnáziumi tanár választatott meg 17 szavazattöbbséggel.

Hymen. Mult hó 27-én vezette oltárhoz Palánkai Ferczel Dénes huszár hadnagy Hipp Flóra kisasszonyt, Hipp Miklós palánkai ügyvéd leányát. — Watch Jeno budapesti lakos eljegyezte Bajáról Lakatos Apollonia kisasszonyt.

Tűz dühöngött f. hó 5-ről 6-ra virradó éjjelen, a midőn is Spitzer Albert gyufagyáros raktára égett el.

☐ **Sajnos katonai** kinágás történt vasárnapról hétfőre virradó éjjelen a kisasszolyi városrészben, a hol a mulató katonák a szintén mulató polgárokat megsértették, mire ezek s a katonák között véres verekedés támadt, melynek eredménye több véres fej és kék foltok voltak. — A vizsgálat — mint értesülünk — a katonai hatóság részéről erélyesen folyik.

Kánton választás. Baja város törvényhatósági bizottsága f. hó. 14 én tartandó közgyűlésen fog megejteni, a rom. kath. kántor választása.

☐ **Baján** mint értesülünk torna egylet alakult, mely vivási tanfolyammal egybekötött gyakorlatait hetenként kétszer fogja tartani, jövő tavaszszal pedig a sportszerű csónakázást is tevékenysége körébe vonja. — Kitartást kívánunk!

Megrendelési felhívás Kubinszky-érem, Kubinszky életrajz és Kubinszky-arczkép egyesletes emlékekre. Több oldalról, még egyházmegyénk határain kívülről is, arra lett a baja-vidéki rom. kath. néptanítóegylet buzdítva és felszólítva, veretne emlékérmeket a nagynevű tanfelügyelő iránt minden oldaláról nyilvánuló kegyelet megörökösítésére; — gondoskodnék a boldogultnak tanulságokban bizonyára oly gazdag élettörténete megírásáról; — s mindezeken felül sokszorosítassa arczképét, — hogy ezen kegyeletes tárgyek által évtizedeken túl is biztosítassék emléke. A Kubinszky-érem ezüstben és broncban terveztetik, az ezüst éremre 4 frttal, a bronz éremre 1—1 frtjával fogadtatnak el megrendelések. A boldogult életrajzának megírását Szüts János, 6-becsei szép tehetségű tanító úr volt szives elvállalni, a mi 7—8 nyomatott ívet fog adni, s megrendelési ára 80 kr. A boldogult arczképének sokasításánál a tökerdés az, mily nagyságu arczképek s mily számmal kívántatnak? A kisebb album-alakú arczkép darabja 50 kr.; a nagyobb kabinet-képé 80 kr.; az egész nagyságú meliékpéké 3—3 frt. Nagyobb számú megrendelés esetén a bizottság egyik hirneves budapesti fényképészel fog összeköttetésbe lépni Mivel mindezek valósítása és kivitele a megrendelésektől tétetik függővé, felkeretnek a boldogult összes rokonai, barátai és tisztelői, kegyeskedjenek a kivitelt tőlünk telhetőleg előmozditani; szives adományaikat, gyűjtőcsoket és megrendeléseiket a bizottság elnökéhez mielőbb beküldeni, — s a kegyeletes emlékek ügyét mások szives figyelmébe és pártfogásába is ajánlani. Kelt Baján, (Bács m.) 1882. évi szeptemberhó 4 én. Berényi Dániel, bizottsági elnök. Lissák János, bizottsági jegyző.

Lissák János úr nagyérdekű közleményének folytatása az országos méhészegyesületi kiállításról, tárgyalmaza miatt lapunk jövő számában fog megjelenni.

— **Égető szükségen** segitett kapitányságunk azon intézkedése, hogy a köztegyasztásra szánt marhák s egyéb állatok levágatása előtt a városi állatorvos által mindenkor megvizsgálandók, s csakis ha ez által egészségesnek találtatnak, árusíthatok el. — A városi közöngő ezután már nyugodtan, minden aggodalom nélkül útvezheti a vásárot hústelékot, nem kell tartania azon — eddig bevon előfordult visszás esettol — hogy beteg állattól nyert, az egészségre káros hatással bíró húst fogyasztó. Mint értesülünk, a rendes közvágóhid teljesítőségig egy ideiglenes közvágóhid fog mielőbb felállítatni, hogy az ellenőrzés annál szigorúbban teljesíthető legyen. — Nem szorul ez intézkedés ugyan dicséretre, de mégis nem lehet elismerésünket ki nem fejeznünk ily rendkívül fontos és udvös intézkedés iránt.

— **Nyilvános köszönet.** Alulirott, a bajai önkentes tűzoltó egylet nevében ezennel forró köszönetemet nyilvánitom Spitzer Albert bajai gyufagyáros úrnak azon nemes tettéért, mely szerint az egylet alapja javára, a legutóbb nála történt tűzesetnél az egylet tagjai részéről tanusitott buzgalom és fáradozás elismerése fejében. 15 frtot adományozni kegyeskedett. Baja, 1882. september 8-án. Pollerman Bertalan, egyleti elnök.

* **A bajai polg. lövöldében** 1882. sept. 3 án 285 lövés történt 169 egységgel, ezek között volt 4 négyes, 20 hármas, 33 kettős, 29 egyes kör. Négyesket lőttek: Csorba Ferencz 2, Eckert István 1, Klemanc János 1; hármasokat lőttek: Csorba Ferenc 6, Klemanc János 6, Eckert István 4, Lemberger Ernő 2, Pinaszanovits Antal 2.

† A f. évi september 1-ről septemb. 7-ig helyben elhalt egyezke, nev, állapot, állás (foglalkozás), kor, vallás, halálok (kórnév) szerint, városrészek utczákénti felosztatva: Sicherer Rezső gabonakereskedőnek és neje szület. Oravecz Máriának (néhai Nagy Sándornő) Zsigmond nevű gyermeke, nőtlen járásbirósági díjnok 18 éves, r. k. meghalt belső elvérzésben (a szivet ett lőszem keresztül) szálláshely, 16-utczában; Vadel István özvegy kőműves 66 éves, r. k. nős, halálában rviztelhetlen, lakott István-megye, határ-utczában; Minda János özvegy kocsis, cselédi, 64 éves r. k. nős mázrakban, Rokusvárosrészben, Kiszely András réz, takacs 34 éves r. k. nős, gumókórban, szállásvárosi korona-utczában; Máriy Lajos napszámosnak és szülei. Follak Teréziának Máriá nevű gyermeke fő hónapos, r. k. nős, ranggörcsökben, szállásvárosi, Szt.-Antal-utczában.

A Kossuth Lajos nagy hazafiának születése 80 ik évfordulója alkalmából készült „Emlék-Album" átnyújtási határideje a küszöbön áll s még számtalan aláirási ív van kint a közönség körében, — minthogy pedig az Album e hó 15 én már be lesz kötve, felkérem az ivtartókat, sziveskedjenek az aláirási íveket, bármily eredményei is f. hó 12 éig bezárólag hozzám beküldeni, minthogy e határidőn túl érkező aláirók nevét, a legjobb akarat mellett sem fogom felvehetni az Albumba. Budapesten, 1882. szept. 6-án Halász István, a Kossuth-Album tervezője és készítője.

Csarnok.

Ebéd egy ős rómainál.

Ha van nép, mely értett a szakácsművészethez s ez által az evés szükségét az élvezet legmagasabb fokáig csigázta fel: ezek között az első helyi mindenesetre a romaiakat illeti. — Az első császárok alatt elsajátították a görögöknek nemcsak költészetét, hanem konyháját is.

A rómaiak szerettek jól élni s gyomrukért nem sajnálták a költséget. — Vitelliusnak minden ebédje belekerült 10,000 drb aranyba, s egy ünnepélyes ebéd alkalmával kétezer bal és hétezer kövér madár tétetett fel az asztalra. — Ily pazarló volt Heliogobalus is, egy ünnepélyen a vendégeknek ajándékozta azon arany poharat, melyekből ittak, ráadásul adván e mellé minden vendégnek azon kocsit, melyben haza vitetett. — Albanusról egy galliai konsulról azt jegyezte fel a történet, hogy az ebéd alatt megevett 100 baraczkot, tiz dinnyét, 50 zöld fügét és három száz csigát. — Azt is a krónika hagyta fenn, hogy Maximus csarnok étven fontnyi ételt fogyasztott el egy nap.

A rómaiak mihelyt felkeltek, reggelihez ültek, mely kenyérből, szőlőből, manduladból, tojásból s sajtból állott. — Reggeljük mellé tejet vagy mézes bort ittak. — A prandium villásreggeli dél tájba esett, a valóságos ebéd — az u. n. coena volt, mely nyáron délután félháron órára esett. — A fötteremből, mely egy kis kertre nyilt, lehetett átmenni az alvószobába, melyet függöny sötétített be. — A folyosóra nyiló szobák sötét falaira tengeri nymphák, cupidok, s Bachus diadalmenetei voltak festve. A padlat mozaikra volt kirakva, s az olasz éghajlatot nagyon is tekintetbe vettek, mert sehol sem alkalmaztak vastag szövetet vagy szőnyeget, hogy az a port vagy a hőséget magában tartsa.

De ime fél háron óra közelg, a rabszolgák sürögnek-forognak a konyhában, hogy a tálaláshoz mielőbb készülhessenek. A ősök szobrait az ebédlő teremben lepték, a fekhelyeket és pamlagokat elrendezték. — Az arany és ezüst poharak az átlavanyon készen és tisztán állanak, a rózsa fürérek is kivannak teve, hogy azokat ebéd után a vendégek közt kiosszák.

A pamlagok úgy voltak rendezve, hogy azok egy négyszög három oldalát képezték, s körül állottak a czedrus, elefánt-csont vagy bronz asztalkák. A vendégek kényelmesen keleti tekvésben helyezték el magukat, egy pamlagon három számára volt hely, mindenik egy párnára támaszkodott bal kezével, a jobb kéz pedig szabadon volt az étel elfogadására.

Mihelyt a vendégek elfogalták helyeiket, eljöttek a rabszolgák, hogy a szájjal és asztal czipőt levoldozzak, ezután derékon kötött czvezet hás egy tálban vizet hordtak körül, hogy a vendégek szokás szerint kezeiket moshassák meg. A gazda intésére az első tál ételt hozták be, mely rendesen kagyló, tojás, vagy növénynemű étel volt, ezzel együtt mellékelték az étlapot, hogy kiki tudja magát mihez tartani. Minden gazdag ember hátamögött saját rabszolgája állott, hogy tányért váltson, vagy bort öntsön a pohárba.

(Vége köv.)

Közli:

D. L.

Üzleti tudósítás.

Baján, 1882 september 6-án.

Buza	9.15
Bab	8.50
Zab	5.—
Árpa	5.70
Rozs	6.30
Köles	—.—
Kukoricza	—.—

Az árak 100 kilogr. után.

Felelős szerkesztő: **Csorba Ferenc.** Főmunkatárs: **Devich László.**

Eladó ház.

A bajai 1991. sz. tjkvben foglalt a sörház- és deszkás-utcza sarkán levő 2053. ö. i. számú 1000 frt értékü Diener-féle ház f hó 17-én, d. u. 3 órakor alulirott, mint az ingatlan tulajdonosának megbizottja által irodai helyiségében magán árverésen el fog adatni. Bánatpénz fejében 100 frt leteendő, bővebb értesítést ad alulirott megbizott.

Atlaga Ottó,
ügyvéd.

4117.
k. 1882.sz

Arverési hirdetmény!

A bajai kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság részéről **Mátyai Mihály** és **Németh Ignácz** bajai lakosok mint végrehajtatoknak, **Maskál Lipót** bajai lakós mint végrehajtást szenvedő ellen o. é. 240 frt s járulékai iránt folytatott végrehajtási ügyében a bajai 1535-ik sz. telekjegyzőkönyvben foglalt Maskál Lipót és neje szül. Darry Anna közös nevén álló A. I. alatti 1683. hr. — 1553. ö. i. sz. ház s a hozzá tartozó 164 □ ölnyi beltelekből végrehajtást szenvedő Maskál Lipótot megillető o. ért. 400 frtra becsült fele részre nézve a végrehajtási árverés ezennel elrendeltatik és annak telekkönyvi iroda helyiségében leendő megtartására határidőül **1882-ik novemberhó 6-ik** napjának délutáni **3** órája kitüztetik.

Kikiáltási ár a fennebb kitett becsár. Árverezni kívánók tartoznak az ingatlan becsárának 10 százalékát készpénzben, vagy ovadék képes papirban a kiküldött kezeihez letenni.

A kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság

Baján, 1882. augusztus hó 22.

RÁCZ JOZSEF,
kir. járásbiró.

A szenvedő emberiség boldogitására.

A máj.
a gyomor, a bél és a vesék

köztudomás szerint természetes tisztitói a testnek. Ha e szervek rendesen működnek, úgy az ember egészséges; zavarok okoznak **számos és gyakran borzasztó szenvedéseket.**

Dagadások, puffadások, étvágytalanság, fájfájás, gyomor- bél- máj- és epe bajok, vértolulás, szédülés, sárgaság, arany-, kösörög és czáz, bőrbetegség és vesebajok

ugy mindennemű testfájdalmak keletkeznek az által, ha az elválasztást megkövetelő anyagok a testben, vagy méreganyag a vérben maradnak, a helyett, hogy fentemlitett szervek által elvezéttettek volna.

Az egyedüli gyógyszer, mely egyszersmind a szervek működésére hat, és ezek normalis tevékenységét gyorsan előidézi, a **betegséget gyökerében támadja meg s gyógyitja:** a világhirűvé vált és mindenütt a legnagyobb eredménynyel használt

BRANDT RICHARD-féle

schweiczi labdacsok.

Egyedül ezek segitenek, és százezrek köszönik ezek használatának egészségük helyreállitását. Minek tehát szenvedéseket eltűrni és minden gyötrelmeket átszenvedni, melyek oly könnyen komolyabb betegségeket, miknek jelenléte szomoru és nyomorúit alakokhoz vezet — okozhatnak: midőn az ember oly okirányosa, kényelmes és olcsó módon segithet, és nagyobb bajoknak útját állhatja.

Ezért ne mulassza el senki, ki e betegségek bármelyikében szenved, még ideje korán a Brandt Richard-féle schweczi labdacskohoz folyamodni, melyek mindig segitenek, és ezt csak egyszeri kisérlet is **rögtön** igazolja.

De ügyeljünk arra, hogy valódi Brandt Richard-féle svéci labdacsokat kapjunk, mivel **csak ezek** segitenek. Ezek bádogdobozokba vannak csomagolva, melyek a schweczi fehér keresztet veres mezőben s Brandt Richard névaláirását viselő etiquettel vannak ellátva.

A Brandt Richard-féle schweici labdacsok — egy doboz 70 kr, mi 5 hétre elég, ugy, hogy a napi szükséglet 1—3 krba kerül — valamint használati utasitása, s nagyszámu orvosi vélemény a legtöbb gyógyszertárban kaphatók.

Baján kapható **Geiger Károly** gyógyszertárában.

MATTONI-FÉLE
GIESSHÜBLER
legjobb Asztali- és üdítő ital.
SAVANYU-KÚT
legtisztább egyetlen
kitűnő hatásunak bizonyult köhögésnél, gége bajoknál, gyomor- és bélyag hurutnál.
ÉDECSEK (az emésztés elősegitésére)
Mattoni Henrik, Karlsbadban (Csehország).

Etiquette és dugaszjel a mellékelt ... s ez jól megfigyelendő.
MATTONI's GIESSHÜBLER

Kiadó lakások.

Provália-utczai Krsztanits A. S. (ezelőtt Vojnics-féle) házban több

lakás

bérbeadandó.

Bővebb tudósitást ad

Krsztanits A. S.

Kiadó bolthelyiség.

Alulirott, van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, miszerint uri-utcza, volt Nenadovits jelenleg tulajdonomat képező házban egy

bolthelyiség

szt. Mihály naptól *fogva bérbe adandó.*

Bővebb tudositást ad

Scherer Antal.

A LEGJOBB

szivarkapapir

LE HOUBLON

francziaa gyártmány.

Utánzottól óvatik a t. közönség!

Csak úgy valódi e szivarkapapir ha minden lap LE HOUBLON elet visel s boritéka alábbi védjegy s signaturával van ellátva.

CAWLEY & MERNY, Fabrique Filature à Lille PARIS

PAPIER ANANAS — LE DRAPEAU NATIONAL

Háziasszonyok figyelmébe!

Hol kapható **ugorka** és **paprika savanyitásához** a

LEGJOBB ECETET?

BRUCK MÓR és FIA

ECZETSZESZGYÁRÁBAN BAJÁN.

Eladás az üzlethelyiségben jutányos árak mellett.

GUTJAHR és MÜLLER BUDAPESTEN.

Első budapesti Trieur, rostalemez és gazdasági gépgyár

(ezelőtt Brogle J. és Müller)

a Margithid közelében.

Ajánlják szolid szerkezetü és javitott gyártmányukat mint:

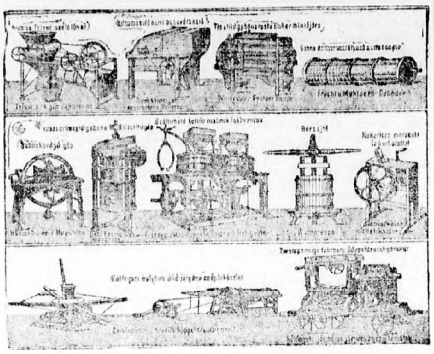

Trieurök gazdaság számára:
Jargány-cseplógépek,
Szelelő rosták,
Kukoricza morzsolók,
Szecskavágók,
Borsajtók.

Különlegességek malmok számára:
Dupla malmok,
Malom trieurhengerek,
Gabona osztályzó-hengerek,
Koptató gépek.

Daraválasztó gépek,
Tárárok, Detacherök.

Malom alkatrészek u. mint:
Trans missiók,
Szijkerekek.

Rosta lemezek:
Cséplógép rosták,
Lesztthenger szíták,
Koptató lemezek,
Ráspoly lemezek,
s. t. b.

Árjegyzékek kivánatra ingyen és bérmentve.

Gyári raktár és képviselőség: **Bajan Drescher Gyula úrnál.**

Hirdetmény.

Alólirt kölcsönös segélyző egylet közbirré teszi, miszerint az egylet tagjai részére az ingatlanrai kölcsön-ügyletjét megnyitja oly formán, hogy minden törzsbetét után ingatlan biztositék mellett — 6 évre — 200 frt. o. é. kölcsön adatik 8% kamat fizetés mellett.

Ezen kölcsön-ügyre felhivja alólirt intézet az egyleti tagok különös figyelmét, mert tekintve, hogy a visszafizetés a hetenkénti apró összegek befizetése által történik, melyekre az egyleti tagok 6 év lefolyta után, az összes eredményezett kamat-jutalékban részesülnek; e szerint az adós valósággal csak alig 5% fizet, a mely kamatiáb minden eszére a legelőnyösebb kölcsönök közé emeli az intézet czen kölcsönét.

Különben bővebb felvilágositással bármikor szivesen szolgál az intézet tisztviselősége.

Egyidejüleg közbirré tétetik, miszerint az egylet házában egy bolt és hozzá való lakás f. é. Szent-Mihály napjától kezdve bérbe kiadandó leszen.

Baján, 1882. aug. hóban.

A bajai

kölcsönös-segélyző-egylet igazgatósága.

Helyiség-változtatás!

Alólirott van szerencsém a nagyérdemü közönség becses tudomására juttatni, miszerint itt helyben, Bódog-téren, Juray Antal úr házában levő

Norinbergi-, diszmű-, női pipere- és czipő-kereskedésemet

tetemesen megnagyobbitva, és a legujabb divatu czikkekei ellátva, folyó évi septemberhó 1-én ugyancsak a Bódog téren levő POLLERMAN-féle házba helyeztem át.

A nagyérdemü közönség becses pártfogását kérve, vagyok

Mély tisztelettel

Váradi Bernat.

Magyarország ifjuságának

Fissinger E. katonai iskolája tápintézettel

Budapest, V. kerület, nagy korona-utcza 13.

az 1882/3. tanévre **október 1-én** kezdi meg tanfolyamait:

I. **Az előkészitési tanfolyamokat a katonai képző intézetekbe és hadapród-iskolákba** való felvételre.

II. **A tényleges hadapród-tanfolyamot,** a csász. és királyi hadseregbe való közvetlen belépésre (már szolgálatban álló katonák részére is).

Kimeritő értesitések ingyen.

Értesitések és beiratások naponkint 9—12 óráig.

Az igazgatóság.

Az eredeti SINGER varrógépek

a legujabb és legczélszerübb szabad. készülékekés javitásokkal ellátva a világon a legjobb s legtartósabb

varrógépek.

Soha semmiféle áremelés nélkül havi részfizetésre árusitnak és teljes kereszszegre is.

Használati utasitás ingyen.

Minden más eszközök, tartozékok, alkatrészek és javitások olcsón.

Kérjük ismerhető meg, hogy az árusitásra ajánlott

Singer varrógép

alkotó szerkezetü eredeti gép és hogy The Singer Gummi-varrógép Co., New-York (Amerika) [illegible] a Singer-varrógép [illegible] a Singer-varrógép [illegible] rossz kezelésünkre, [illegible] a felülmuló hatalmas pontosságával s gondosan szerkesztett alkatrészeivel, hogy eredeti SINGER varrógép vagy varrógépi gép [illegible] és a szabadalmaival [illegible] a Singer-varrógép [illegible] a [illegible] Minden eredeti Singer varrógép [illegible] SINGER MANUFACTURING Co.

III. Minden eredeti Singer varrógép [illegible] a fő [illegible] a The Singer Manufacturing Co. [illegible] valamint a nyugat és keleti [illegible] NÉMETHONban van alapitva.

G. Neidlinger Budapest, főut.

Nyomatott Nánay Lajos könyvnyomdájában Baján.